

Johannes Theodorus van der Kemp.

<https://hdl.handle.net/1874/355746>

922

(4)

JOHANNES THEODORUS VAN DER KEMP.

DAAROM DAN OOK, ALZOO WIJ ZOO GROOT EEN WOLKE VAN GETUIGEN RONDOND ONS HEBBEN LIGGENDE, LAAT ONS AFLEGGEN ALLEN LAST EN DE ZONDE, DIE ONS LIGTELIJK OMBINGT, EN LAAT ONS MET LIJZAAAMHEID LOOPEN DE LOOPBANE, DIE ONS VOORGESTELD IS. Met deze opmerking opent de schrijver van den brief aan de Hebreëen het schoone twaalfde hoofdstuk. Tot de wolke der getuigen behooren de apostelen, de martelaren der kerk, de getrouwe belijders der waarheid, de evangeliëboden in de heidenwereld. Ook deze laatsten mogen geenszins door ons vergeten worden; want zendelingen, die met de vereischte kundigheden toegerust zijn, en hunne zielen voor den naam van den Heer JEZUS overgegeven hebben, verdienen onze achting en liefde. Tot de zoodanigen behoort ook JOHANNES THEODORUS VAN DER KEMP, wiens beeld ik u in deze bladen ga schetsen.

VAN DER KEMP werd geboren te Rotterdam in het jaar 1748. Zijn vader was hoogleeraar in de godgeleerdheid en predikant bij de Nederduitsch hervormde gemeente aldaar; zijne moeder stamde af van het aanzienlijk geslacht van VAN TEYLINGEN, dochter van IZAÄK VAN TEYLINGEN, burge-meester te Rotterdam. Hij was dus - denkt deze en gene welligt - van eene goede familie en behoorde tot den hooger stand. 't Is waar; maar dit is niet genoeg. Ofschoon God gewild heeft, dat er verschil van stand zou bestaan, en wij hierin zijn wijs bestuur eerbiedigen, vraagt hij toch naar iets anders en iets meer, dan alleen dit: zijt gij van eene goede familie? behoort gij tot den hoogen stand? De man, wiens beeld ik ga schetsen, behoorde tot den hoogsten stand, want hij was in den stand der genade; hij was van zeer hooge geboorte, want hij was uit God geboren; hij was versierd met den adel, dien alle kinderen Gods bezitten, hetzij ze rijk of arm, aanzienlijk of gering, geleerd of ongeleerd, hoog- of laaggeboren, vrijen of dienstbaren zijn.

Er zijn twee vragen, die wij gaan beantwoorden. De eerste is: wie is VAN DER KEMP als zendeling geweest? De andere vraag is: hoe is hij dat geworden?

Wie is VAN DER KEMP als zendeling geweest? 't Zijn vooral twee sterk sprekende trekken in zijne beeldtenis; wij bedoelen zijn onvermoeiden, brandenden ijver en zijn kinderlijk en onwrikbaar vertrouwen op God.

Hij was in dienst van het Londensche zendinggenootschap en vertrok met den zendeling KICHERER en de twee Engelsche zendingen EDWARDS en EDMONDS den negentienden December van 't jaar 1798 naar de kaap de Goede Hoop, en heeft in Zuid-Afrika onder de Kaffers en Hottentotten gedurende twaalf jaren onder velerlei ontbeeringen en opofferingen met grooten ijver gearbeid. Hij roemde in de genade Gods. Men zegt somwijlen: „deze leer maakt zorgelooze, goddelooze menschen.” Gij, die de genade Gods aan uw eigen hart en leven kent, begint bij deze bedenking en beschuldiging een weinig te glimlachen, omdat gij van hare onhoudbaarheid en nietigheid overtuigd zijt. Maar een glimlach is niet genoeg; met een glimlach wordt het misverstand niet weggenomen en de dwaling weêrlegd; zoo gemakkelijk gaat het niet. Doch dit wilt gij ook niet. Gij hebt de beschuldiging van de leer der vrije genade door een tal van bijbelplaatsen weêrlegd. Gij hebt vooral op het zesde hoofdstuk van PAULUS' brief aan de Romeinen gewezen, en aangetoond, dat er

van de verschijning en den dood des Heeren heiligende kracht uitgaat in allen, die gelooven, en het leven in de zonde en het leven der genade niet kunnen zamen gaan. Gij hebt wèl gehandeld. Wij hebben de bijbelsche christenen lief; wij moeten met het Woord van God gevoed en doorkneed zijn, opdat wij weten, waar we staan, en een vast standpunt innemen. Doch gij hadt een anderen weg, den weg der geschiedenis kunnen bewandelen, en in het leven van VAN DER KEMP kunnen aanwijzen, dat de genade, goed verstaan, juist voorgesteld en aan het hart geheiligd naauwgezette en ijverige christenen maakt. Reeds op zijne reis naar Zuid-Afrika betoonde hij eene liefdevolle werkzaamheid. Op het schip bevonden zich twee honderd en veertig misdadigers, die naar de strafkolonie Botanybaai vervoerd werden. Een verschrikkelijk oproer was onder hen uitgebroken, doch VAN DER KEMP wist het te stuiten, en door toespraak en hulpbetooning hunne liefde en vertrouwen te winnen. Als later eene kwaadaardige en besmettelijke ziekte onder de ongelukkigen heerschte, aarselde hij geen oogenblik om in het akelig en verpeste hol van het schip te gaan, de zieken te behandelen en hun medicijnen toe te dienen, terwijl hij hen tevens wees op den hemelschen Zielearts, die hunne krankheden gedragen had.

Den een en dertigsten maart van het jaar 1799 in de kaapstad gekomen, heeft hij weldra het land der Kaffers en Hottentotten doorkruist en een togt ondernomen, waarop hij aan vele gevaren bloot stond. Hier huilden de wolven, brulden de leeuwen, loerden de tijgers; dáár werd hij door de gloeiende hitte der woestijn aangegrepen en afgemat, of door den dorst gekweld; ginds hielden hem de Kaffers voor een spion der gehate Engelsche regering en hadden zich verscholen om onverhoeds hunne vergiftige pijlen op hem te werpen en te overvallen. „Het scheen - schrijft VAN DER KEMP - dat de satan met geweld ons den ingang in het Kafferland wilde beletten, maar wij hebben een Helper die magtiger is dan hij.” Doch geene gevaren konden zijnen ijver verflaauwen; onder zuchten en tranen strooide hij het goede zaad uit, worstelende met den Heer, en geduldig zijnen zegen verbeidende. Werd hij eens op het gevaar opmerkzaam gemaakt om door de Kaffers vermoord te worden, dan was zijn schoon antwoord: mijn leven zal ik niet te dierbaar achten, indien ik het in het volbrengen van het bevel mijns Gods verliezen moet. Ziet hem daar nedergeknield op het riet van het eerste huisje, dat hij gebouwd heeft, en hoort hem vurig smeken van God, dat uit deze woning het liefelijk licht des evangelies uitgaan

en het donkere land van CHAM bestralen mogt.

Wij willen het een en ander van zijne werkzaamheden hooren. Hij verzamelde iederen avond zijne beminde Hottentotten, twee honderd in getal, in de kerk te Graaf-Reinet om zich, om het Woord Gods te verkondigen. Hij rigtte eene school op, waar hij tweemaal daags den kinderen in het lezen en schrijven en in de Nederduitsche en Kaffersche talen onderwijs gaf. Hij predikte veelmalen eenvoudig, krachtig, uit eigene ervaring. Zijne woorden welden op uit een hart, dat zelf vrede had gevonden. Door de barmhartigheid Gods, die hem was te beurt gevallen, gevoelde hij zich onweerstaanbaar gedrongen om het oude en beproefde en telkens nieuwe evangelie, het getrouwe en aller aanneming waardig woord te verkondigen, dat CHRISTUS JEZUS in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken. Bovenal heeft hij groote verdiensten door de beoefening der talen gehad. Hij heeft sene korte spraakkunst en een woordenboek der Kaffersche taal bewerkt. Hem komt de eere toe, dat hij de tongvallen der Kaffers en Hottentotten ontcijferd, en tot eene eigenlijke, geregelde taal verheven heeft; een reusachtige arbeid, die groote inspanning vereischte, omdat hij zich hier eene baan moest breken en over gebrekkige middelen beschikken kon.

Gij vraagt welligt, of zijn ijver door den zegen van God bekroond is, en hij met vrucht gearbeid heeft. Wij vragen te dikwijls naar zegen en vrucht. Als gij weet, dat gij in het geloof staat, dan is er zegen, al ziet gij dien niet. Het zendingswerk is een zaaijen in het geloof en in de hoop. Wij moeten geen vrucht maken, geen geschil-derde vruchten aan den boom ophangen, geen bekeeringsgeschiedenissen met sterke kleuren afmalen met den blijkbaren toeleg om effect te maken, tranen te ontlokken en op het gevoel en de verbeelding te werken, geen toestanden schilderen, zoo als ze immers niet bestaan. Ook op het gebied der zending moet er waarheid, niets dan waarheid zijn, en erkentenis tevens, dat de christenen, die het heidendom verlaten hebben, kinderen zijn in het geloof of slechts in naam den Heer belijden. Evenwel geeft God dikwijls beschamenden en verrassenden zegen op ons werk. Laat ik u dien zegen in enkele trekken aanwijzen.

„Al wat gij - dus sprak WILLIAM tot VAN DER KEMP - dezen middag gepredikt heb, is mij zoo klaar en helder als de dag. Ik ben de voor- naamste der zondaren; het oude kleed mijner goede werken is vol met gaten; het kan niet ver- steld, maar moet geheel weggeworpen worden, want de stof zelf is walgelijker in Gods oogen

dan de gaten van het kleed." Eene gezegende verandering had bij hem plaats; weldra ondervond hij moeilijkheid bij zijne aanverwanten. En dit verwondert ons niet, want een christen zonder botsing en strijd is bij den Heer niet bekend. Al getuigt gij op bescheidene wijze niet alleen in Zuid-Afrika, maar ook in Nederland en in uwen eigenen kring tegen dwaling, leugen en ongerechtigheid, gij zult in meerdere of mindere mate den haat der wereld ondervinden. Doch WILLIAM was zachtmoedig en bleef getrouw. Het werk des Heiligen Geestes in de ziel des zondaars kan wel bestreden, maar nooit vernietigd worden.

Een bekeerde Afrikaan klaagde over de in hem overgeblevene zonde en kende den strijd tusschen vleesch en geest, zoo als de Apostel PAULUS dien in het zevende hoofdstuk zijns briefs aan de Romeinen met aandoenlijke en aan de ervaring der kinderen Gods ontleende kleuren geteckend heeft. Hij beschrijft zijn toestand op deze wijze: het eene hart wil niets anders zingen dan Hottentotten- en Boschjesmannen-liedjes, en dat is kwaad; en het andere hart tracht te zingen tot eer van CHRISTUS en dat is goed, en zegt mij, dat ik tot hem in het gebed moet gaan.

Een slaaf werd over den toestand zijner ziel zeer ontrust en vreesde, dat zijne zonden hem in het

eenwig verderf zouden storten. Hij zocht hulp bij waarzeggers en tovenaars; doch vond geen baat; anderen raadden hem geneesmiddelen aan; maar ook deze hielpen niet. Eindelijk hoorde hij te Graaf-Reinet den zendeling VAN DER LINGEN prediken, dat JEZUS CHRISTUS, de Zoon Gods, zondaren van hunne zonden verlossen kon. Verrukt riep hij uit: „dàt is het, wat ik hebben moet.” Hij hoorde eene preek van VAN DER KEMP en het was hem of deze alleen tot hem sprak. Eerst vreesde hij dat eene oude vrouw zijn wandel en den toestand van zijn hart den zending geopenbaard had, maar hoe langer hij hoorde, des te meer verdween zijn argwaan; hij gevoelde dat God hem zijne zonden deed inzien en verlossing schonk.

Vooraf is het door hem in het jaar 1806 gestichte Bethelsdorp eene gezegende vrucht zijner werkzaamheid. 't Is een kleine, zich langzaam uitbreidende gemeente, verzameld uit Kaffers, Gomaquas en Hottentotten. Het land werd bebouwd en nuttige handwerken uitgeoefend; vroeger aan een zwervend leven gewoon en zich aan luiheid overgeevende, genieten zij thans de zegeningen van een ordelijk en maatschappelijk leven. De liefde tot CHRISTUS nam toe, en velen gevoelden zich gedrongen om hem aan hunne land-

genooten te verkondigen. „De aanvang van het jaar — wij gissen 1810 — schrijft hij — is weder met nieuwe zegeningen gekroond en nieuwe stroomen van bekeerende genade zijn over Bethelsdorp uitgegoten geworden.”

VAN DER KEMP vereenigde met onvermoeiden ijver een kinderlijk vertrouwen op God. Op zijne reis naar de kaapstad verkeerde hij in groot levensgevaar. Het water om het schip begon te woelen, te koken, te bruisen; zie! daar is hij reeds, de storm. De mast kraakte; het vaartuig, de speelbal der golven, slingerde en stampde en verkeerde weldra in een zinkenden staat. Op de vraag, hoe hij zich in het aangezicht des doods gestemd gevoelde, gaf hij dit schoone antwoord: „het schip moge zinken, maar de rots, waarop ik bouw, wankelt niet.” Bij het bezoek van GAÏKA, koning der Kaffers, was hij ongerust, omdat deze hem hield voor een spion en gifmenger. Den volgenden dag werd hem en de drie andere zendelingen gevraagd, of zij in dienst der Engelsche regering stonden. VAN DER KEMP antwoordde, dat hij in dienst van God stond en niets anders dan het geluk des volks beoogde. De koning zond hun geschenken, en zou hun later berigten, of zij in zijn land mogten blijven.

Een geruime tijd verliep; de veertiende dag brak aan; nog was er geen antwoord. Zij vreesden eenig onheil, te meer daar het gerucht zich verspreid had, dat de koning het op hun leven gemunt had. Zij deelen elkander hunne bezorgdheid mede, een van hen neemt den Bijbel en leest:

DEZE ELLENDIGE RIEP, EN DE HEER HOORDE, EN HIJ VERLOSTE HEM UIT AL ZIJNE BENAAUWDEHEDEN. DE ENGEL DES HEEREN LEGERT ZICH OM DEGENEN DIE HEM VREEZEN, EN RUKT ZE UIT. SMAAKT EN ZIET, DAT DE HEER GOED IS; WELGELUKZALIG IS DE MAN, DIE OP HEM VERTROUWT (1).

Hun vertrouwen werd niet beschaamd; het dreigend gevaar werd afgewend; de koning vergunde hun den eenigen, waarachtigen God aan zijn volk te prediken.

Met diepe smart zag hij later zijn medearbeider EDMONDS vertrekken, die moedeloos onder de vele bezwaren en afgeschrikt door de barbaarsheid des volks, naar Bengalen was gegaan. Dáár stond hij alleen; neen! niet alleen, want de Heer was met hem. „JEZUS — schrijft hij — is mij genoeg; JEZUS is met mij; ik twijfel niet of hij zal mij hulp verschaffen, al ware het ook uit steenen.”

(1) Ps. XXXIV: 7-9.

Bij het bezoek der kaapstad in het jaar 1811 had eene aardbeving de bewoners verschrikt, en eene besmettelijke ziekte velen ten grave gesleept. De krankte bleef woeden; er was eene huiveringwekkende stilte en angst; de huizen en winkels waren gesloten. Moedig als de krijgsknecht stond hij op zijnen post, bewees den zieken hulp en verkondigde hun met grooten zegen het evangelie zijns Gods. Hij vermoedde niet, dat ook zijn sterfuur weldra slaan zou. In den morgen van den zevenden December 1811 verklaarde hij voor eene talrijke vergadering een gedeelte der heilige Schrift in de woning van zijne gastvrouw SCHMID, eene uitnemende discipelin des Heeren. Door hevige koortsen op dien dag aangetast, verloor hij zijn bewustzijn. Kort voor zijn dood keerde de helderheid zijns geestes terug; kalm legde hij het hoofd op de doodspeluw neder, en sliep in als het kind op den schoot zijner moeder. Als een zijner diep bedroefde vrienden hem vroeg: hoe is het u, mijn broeder! is het licht of donker in uwe ziel? was zijn laatste woord: licht! — licht! — alles is licht! Hij ontsliep in den Heer; 't was de vijftiende December van het jaar 1811.

Wij hebben in vlugtige trekken het beeld van

VAN DER KEMP geschetst, en aangewezen, wie hij als zendeling geweest is. Maar hoe is hij dat geworden?

Wie is VAN DER KEMP vroeger geweest? De man, die het evangelie lief had met al de vurigheid van zijn geest, beschouwde het vroeger als een fabel. De bijbel was hem een gesloten boek, „een warnest — 't zijn zijne eigene woorden — van groote ongerijmdheden.” CHRISTUS was hem eene 'ergernis; hij erkende in hem niet den Zoon van God, God boven alles te prijzen in eeuwigheid, verwierp zijne wonderen en zag in hem alleen een martelaar voor zijne overtuigingen. Gevallen in de strikken der zonde, was zijn leven als student aan de hoogeschool te Leiden door brooddronkenheid en onzedelijkheid bezoedeld. Hij verliet de hoogeschool, en koos in het jaar 1766 den krijgsmanstand, terwijl hij zich aan eene buitensporige levenswijze overgaf. Het hart zijner moeder was gebroken; treurende over haren verdoolden zoon was zij met een doorn in het vleesch ten grave gedaald; zijn twee en zeventigjarige vader volgde haar spoedig. 't Is aandoenlijk den brief te lezen, dien zijn vader hem schreef. „Ach! mijn zoon! — leest ge daar — mijn zoon! ik ben de man, wiens leven verlengd wordt om ellende te zien.” Te

midden van zijne afdwalingen en zondig leven gevoelde hij zich echter niet gelukkig; hij had oogenblikken van onrust en gejaagdheid.

Naar Leiden teruggekeerd, werd hij door het liefelijk gezang van eene arme spinster CHRISTINA HELENA FRANK bekoord en trad met haar in den echt. Zij oefende een weldadigen invloed op hem uit, zoodat zijn leven sinds dien tijd onberispelijk was. Met haar naar Edinburg gegaan, legde hij zich op de beoefening der geneeskunde met ijver toe en verwierf den graad van Doctor in de medicijnen. Toegerust met eene veelzijdige kennis, zette hij zich als geneesheer te Middelburg neder. Later trok hij zich uit het bedrijvig leven terug en zonderde zich af op het eenzame Zwijndrecht. De lust tot de studie der oostersche talen wakkerde bij hem aan; hij beoefende ze vlijtig. Doch taalstudie, hoe onmisbaar ook voor den zendeling, kan der ziel geen rust geven. De vreeze des Heeren is het beginsel der wijsheid, maar die wijsheid ontbrak hem. Soms verhief zich in de eenzaamheid een bange strijd in zijn binnenste; hij verstond echter de rampzalige kunst om de verzenen tegen de prikkels van goede indrukken te slaan. Toch stond hem soms de heilige God voor den geest; dan werd hem zeer bange. Zijn moeder, zijn oude vader, met de sporen van

verdriet op het gelaat, de liefdevolle brieven van zijn eenigen broeder, hoogleeraar te Leiden, die met de bede op de lippen voor den verdoolden man was ingesluimerd, plaatsten zich voor zijne ontstelde verbeelding. Later had er eene gebeurtenis plaats, die voor geheel zijn leven beslissend was. Hij deed met zijne vrouw en kind een zeiltogtje op de Maas voor Dordrecht. Het schuitje werd door eene windhoos overvallen en sloeg om; zijn vrouw en eenige dochter verdronken; hij alleen werd gered; 't was de zevenentwintigste Junij van het jaar 1791. Tot zichzelf gekeerd en tot hoogen ernst gestemd, vroeg hij zich af: waarom is mijn leven gespaard? Met die gedachten komt hij te Dordrecht. Op den volgenden zondag, waarop het avondmaal gevierd werd, voelde hij zich onweerstaanbaar gedrongen om zich onder de dishgenooten te plaatsen. 't Was hem, of hij een stem hoorde, die tot hem sprak: „onderzoek nog eenmaal mijne leer. Ik zal u leeren; ik zal bij u zijn, en gij zult geheel anders over mijne leer oordeelen. Doch eet nu van het brood, en gedenk aan uwen nieuwen Meester.” Die woorden maakten een diepen indruk op hem. Telkens klonk hem dat woord bovenal in de ooren: „onderzoek nog eenmaal mijne leer.” Hij heeft haar onderzocht, dorstende naar de waarheid; het licht ging in

zijne ziel op. Vroeger had hij den bijbel gelezen, maar proefde er de schoonheid niet van, omdat het oog zijner ziel voor de waarheid gesloten was, gelijk de man, die in een donkere kamer gezeten de fraaiheid der meubelen niet ziet, die hem omringen. Maar zie! daar wordt het venster geopend, en het licht dringt en stroomt van alle kanten naar binnen, en de schoonheid der meubelen wordt gezien. Er is, mijne vrienden! licht van boven noodig, om de waarheid te verstaan; dat is het licht des Heiligen Geestes.

„Onderzoek nog eenmaal mijne leer,” en hij heeft haar onderzocht, telkens dieper onderzocht, en hij heeft haar leeren verstaan. Sinds dien tijd werden zijn gaven geheiligd en in de dienst van Gods koninkrijk gebruikt. Bekeerde menschen zijn geen verwrongene menschen; het karakter wordt bij de bekeering niet vernietigd, maar door den geest van CHRISTUS gevormd; de talenten en gaven worden dan ter eere Gods aangewend. In de ziel van dien merkwaardigen man, die door God tot eene grootsche taak bestemd werd, was vrede gekomen. Zijn val en zondig leven, de studie der talen, de beoefening der geneeskunde hebben onder het wijs en aanbiddeijk bestuur van God moeten dienen, om hem tot een uitstekend zendeling te vormen. Volgt hem in zijn leven na zijne be-

keering, en ziet hoe alles door den wijzen God aangelegd was, om hem voor zijne roeping te vormen. Hij was als arts in het leger in Staats-Vlaanderen werkzaam, de kranken tevens wijzende op den hemelschen Zielearts. In het groote militaire hospitaal op Feijenoord waren twee duizend kranken aan zijne zorg toevertrouwd. Na de opheffing van het hospitaal door den inval der Franschen keerde hij tot het ambtelooze leven terug. In zijne eenzaamheid aan studiën overgegeven, leerde hij het evangelie in al zijne diepte en volheid kennen, gevoelde zich bijzonder tot den brief aan de Romeinen aangetrokken en beoefende met noeste vlijt de Oostersche talen. Mannen, die voor eene grootsche taak bestemd zijn, worden door God eenigen tijd afgezonderd. Het veertig jarig verblijf van MOZES in de woestijn, de strenge afzondering van JOHANNES de Dooper, het eenzame leven van PAULUS gedurende drie jaren in Arabië, het verblijf van CALVIJN te Straatzburg, om later te Genève in al de kracht van zijn geloof op te treden, de veertigdaagsche afzondering van den Heer in de woestijn zijn de bewijzen, dat de uitnemende dienstknechten des Heeren in de eenzaamheid door gemeenschap met God en nadenken gevormd en ontwikkeld zijn geworden.

Verplaatst u met mij op den twee en twintig-

sten september des jaars 1795 te London in de kapel van de gravin HUNTINGDOM. Geestelijken uit alle oorden des lands, tweehonderd in getal, waren daar met de edelste mannen des volks vereenigd. Één in zin en geest, en gevoelende, dat er een groot werk tot stand zou komen, werd het Londensche zendelinggenootschap opgericht. De redenen, bij die gelegenheid uitgesproken, maakten op VAN DER KEMP diepen indruk. Hij las ze; hij herlas ze; hij knielde neder en bad: Heer! wilt gij mij voor die ongelukkige heidenen gebruiken, ik ben gereed. Zie Heer! hier ben ik. Hij stelde zich ter beschikking van het Londensche zendelinggenootschap, dat hem in zijne dienst genomen en, gelijk wij zagen, in het jaar 1798 naar Zuid-Afrika zond.

VAN DER KEMP bezocht vóór zijn vertrek naar Afrika de voornaamste steden onzes vaderlands, sprak met vuur en geestdrift over de roeping des christens om het evangelie den heidenen te brengen. Reeds werd die roeping door de christenen in ons vaderland gevoeld; er was echter een man noodig die den pligt des christens tot evangelieverkondiging aan den heiden krachtig en helder uitsprak. Die man was VAN DER KEMP. Zijne woorden vonden weerklink in vele harten. Veertig mannen vereenigden zich op den negen-

tienden December des jaars 1797 in het huis van den predikant VERSTER te Rotterdam, en hebben in den geloove met gebed en smeeking de grondslagen van het Nederlandsch zendelinggenootschap gelegd.

Wij spreken terecht van eene voorbereidende genade en de verhevene wijsheid, waarmede God de menschen leidt en opvoedt. Ook hiervan geeft het leven van VAN DER KEMP eene treffende proeve. Hij moest vallen, om de vreesselijkheid der zonde en de heerlijkheid der genade te leeren kennen. Ware DAVID niet gevallen, hij zou nooit den kostelijken een en vijftigsten boetsalm hebben vervaardigd. Had PETRUS niet den Heer verloochend, hij zou nooit zulke echte boetetranen geweend hebben. Was AUGUSTINUS niet in de strikken der zonde gevallen, hij zou nooit die heerlijke schuldbekentenissen geschreven hebben. 't Zij verre van ons, dat wij de zonde eenigzins willen vergoelijken. De mensch is verantwoordelijk; zijn geweten spreekt tot hem van schuld. Maar na zijne bekeering ziet hij, dat de wegen der ijdelheid en zonde, die hij bewandeld heeft, hebben moeten dienen om hem tot nadenken, schuldgevoel, waardeering der genade Gods en de vernieuwing door den Heiligen Geest te leiden. Na zijne bekeering aanbidt hij het wijs bestuur

van God, die hem in zulke omstandigheden geplaatst heeft, als 't meest geschikt waren om hem tot een zegen voor velen te doen zijn. VAN DER KEMP moest de geneeskunde beoefenen, om door hulpbetooning de liefde en het vertrouwen der Kaffers en Hottentotten te winnen, en hun het evangelie des behonds te prediken. Hij moest vele talen beoefenen, om later door de studie der Kaffersche taal den vrienden der zending eene uitstekende dienst te bewijzen. Hij moest te Londen eenigen tijd op eene scheepswerf en steenbakkerij werken, om later aan de volkeren van Zuid-Afrika den zegen van een ordelijk, geregeld, maatschappelijk leven te brengen. O diepte der wijsheid en der kennisse Gods! Heer! als gij u schijnbaar terugtrekt, dan bemoeit gij u het meest met den mensch. Als gij hem eenigen tijd zijn weg laat gaan, dan houdt gij een wakend oog op hem, en op uw tijd grijpt gij in. Gij zijt een wonderbare God! en wij nietige menschen zinken in aanbidding neder en roepen uit: den alleen wijzen God zij eer en heerlijkheid! Als de zoon het vaderhuis verlaat, dan ziet gij telkens uit of hij ook terugkeert. En als hij dan wedergekeerd is, dan verblijdt gij u, en drukt hem aan uw hart en uwe engelen juichen.
